

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

ITT2025

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

**Тези доповідей 6-ої міжнародної
науково-технічної конференції**

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Харків 2025

6-а міжнародна науково-технічна конференція «Інтелектуальні транспортні технології», Харків, 24–26 листопада 2025 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2025. – 300 с.

Збірник містить тези доповідей науковців вищих навчальних закладів України та інших країн, підприємств транспортної та машинобудівної галузей за чотирьма напрямками: розвиток інтелектуальних технологій при управлінні транспортними системами; транспортні системи та логістика; інтелектуальне проектування та сервіс на транспорті; функціональні матеріали та технології при виготовленні та відновленні деталей транспортного призначення.

© Український державний університет
залізничного транспорту, 2025

- [1] Запара В.М., Запара Я.В., Боровець Р.І. Можливості покращення логістики агросектора залізницею України. *Тези 5-ої міжнародної науково-практичної конференції «Інтелектуальні транспортні технології»*: (Харків, 25-27 листопада 2024 р., Харків). Харків: УкрДУЗТ. С. 174-176.
- [2] Під час аукціонів ЦТЛ 11 листопада ставки на зерновози сягнули 5700 грн за добу. - URL: <https://www.railinsider.com.ua/pid-chas-aukczioniv-cztl-11-lystopada-stavky-na-zernovozy-syagnuly-5700-grn-za-dobu/> (дата звернення: 13.11.2025).

УДК 656.23

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТАРИФОУТВОРЕННЯ НА ВАНТАЖНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЗАЛІЗНИЦЕЮ НА ТРАНСПОРТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

MODERN REALITIES OF TARIFF SETTING FOR RAILWAY FREIGHT TRANSPORTATION IN THE TRANSPORT MARKET OF UKRAINE

*канд. техн. наук В.М. Запара, канд. техн. наук Д.М. Чехунов, І.І.Процик
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

*V. Zapara, PhD (Tech.), D. Chehunov, PhD (Tech.), I. Protsyk
Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

Наразі АТ «Укрзалізниця» в умовах широкомасштабної агресії залишається базовим видом транспорту в Україні, виконуючи 68% вантажообігу і близько 30% пасажирських перевезень. Вона має важливе значення в експорті країни, військових перевезеннях та транспортуванні гуманітарної допомоги. Але фінансовий стан компанії за останні два роки суттєво погіршився, і це є загрозою для стійкості всієї системи перевезень України.

На сьогодні компанія має великий валютний борг (приблизно 60,6 млрд грн, - 15% всіх її активів). Для обслуговування цього боргу в 2026 році АТ «Укрзалізниця» повинна виплатити 31,4 млрд грн за єврооблігаціями і 2 млрд грн купонних платежів. Очікується падіння обсягів вантажних перевезень до 160 млн т у 2025 році проти 173 млн т у 2024 році. В порівнянні з 2021 роком (306 млн т) зниження складе 49%. На цьому фоні зростають витрати компанії з 107,2 млрд грн у 2024 році до 110 млрд грн в 2025, а в 2027 році прогнозується понад 129 млрд грн. Причинами зростання витрат є інфляція оплати праці та вартості енергоносіїв (дають до 80% витрат).

Наразі проблемою є відсутність індексації тарифів з літа 2022 року. Пропозиції АТ «Укрзалізниця» щодо змін регульованих тарифів на вантажні перевезення на 37% в грудні 2024 року не отримали підтримки держави.

Слід підкреслити, що АТ «Укрзалізниця» активно працює для виходу з кризи по декількох пріоритетних напрямках.

Для реструктуризації валютного боргу залучається міжнародний юридичний радник з метою уникнення можливого дефолту компанії.

Активізується робота з надлишковими (неприбутковими, непрофільними) активами.

Проводиться оптимізація витрат. За 2025 рік буде досягнуто економії 6 млрд грн за рахунок:

- скорочення персоналу та фонду оплати праці (дуже болючий аспект в соціальному плані). Персонал АТ «Укрзалізниця» з 216 тис осіб у 2022 році скоротився до 183,6 тис в 2024 році, прогнозується 177,8 тис осіб у 2026 році;

- оптимізація закупівель;

- обмеження поточних ремонтів і технічного обслуговування (а що буде з безпекою руху в перспективі?);

- заходи з енергоефективності.

Крім того АТ «Укрзалізниця» в черговий раз звернулась до державних органів України з проханням щодо збалансування фінансової моделі компанії, а саме фінансування збиткових пасажирських перевезень через річні субвенції (21 млрд грн на 2026 рік).

Продовжується робота щодо підвищення рівня тарифів на вантажні перевезення. Компанія вчергове планує індексацію на 27% у 2025 році, а також ще на 11% з 01.01.2026 року (сумарно понад 40%). Водночас важливо розуміти, що вантажний сегмент АТ «Укрзалізниця» залишається поки що прибутковим (2024 рік – 20 млрд грн), а хронічно збитковим є пасажирський сегмент, збитки якого десятиріччями перекривались прибутками від вантажних перевезень (перехресне субсидування, крос-субсидування).

Вважаємо, що таке покриття збитків пасажирського сектора за рахунок підвищення тарифів у вантажному секторі є стратегічно помилковим рішенням, яке призводить до скорочення вантажної бази залізниці; втрати конкурентоспроможності залізничної галузі. Під час воєнного стану збитки від пасажирського сектору залізниці повинні покриватись державою напряду, тобто за рахунок бюджетних коштів [1].

За прогнозами у 2025 році АТ «Укрзалізниця» отримає близько 22 млрд збитку, з реалізацією програми «УЗ-3000» збитки можуть зрости вдвічі [2]. Реальна програма підтримки компанії повинна включати: монетизацію пільг на проїзд; створення реєстру транспортних пільговиків; оновлення рухомого складу; модернізацію інфраструктури. Необхідно закласти в держбюджет 2026 року не менше 20-30 млрд грн за компенсацію збитків від пасажирського сектору за моделлю, що діє в ЄС – через прозорі контракти та фінансування послуг загального інтересу.

[1] Заява Федерації роботодавців транспорту України щодо планів АТ «Укрзалізниця» підвищити вантажні тарифи у 2025–2026 роках. - URL: <https://frtkr.org/zayava-federacziyi-robotodavcziv-transportu-ukrayiny-shhodo-planiv-at-ukrzhaliznyczya-pidvyshhyty-vantazhni-taryfy-u-2025-2026-rokah/> (дата звернення: 04.11.2025).

[2] Клименко: програма «УЗ-3000» може вдвічі збільшити збитки Укрзалізниці. - URL: <https://www.railinsider.com.ua/klymenko-uz-3000-zbytky-40-mlrd-ukrzhaliznytsia/> (дата звернення: 04.11.2025).